

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра екології та ботаніки

«Затверджено»
Завідувач кафедри
 Склір В.Г.
«11» червня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(Силабус)

ОК 21. Екологія здоров'я в туризмі

Спеціальність: 242 «Туризм»

Освітня програма: «Туризм»; перший рівень (бакалаврський)

Факультет: Агротехнологій та природокристування

—2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з «Екології здоров'я в туризмі» для студентів спеціальності 242 «Туризм»

Розробник:
к.б.н., доцент кафедри екології та ботаніки С.М. Тихонова

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри екології та ботаніки
Протокол від "11" червня 2020 року № 17
Завідувач кафедри В. Г. Скляр

Погоджено:

Гарант освітньої програми С.М. Тихонова

Декан факультету І.М. Коваленко

на якому викладається дисципліна

Декан факультету І.М. Коваленко

до якого належить кафедра

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації Л.Бай Л.Баранік

Зареєстровано в електронній базі: дата: 10.07 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: <i>242 «Туризм»</i>	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 4		2020-2021	
Індивідуальне науково-дослідне завдання:		Курс	
		3	
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
		6	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Освітній ступінь <i>бакалавр</i>		
	30 год.		
	Практичні, семінарські		
	30 год.		
	Лабораторні		
	-	-	
	Самостійна робота		
	60		
Індивідуальні завдання:			
-			
Вид контролю: Іспит		Вид контролю:	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):
для денної форми навчання – 60/60 (50/50)

2. Мета та завдання дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Екологія здоров'я в туризмі» - забезпечення студентів знаннями щодо впливу природних і соціальних умов туристичної подорожі на здоров'я людини, розуміння зв'язку між можливими негативними умовами перебування на відпочинку та виникненням захворювань і патологічних змін організму.

Завдання дисципліни – формування знань про медико-біологічні і соціально-економічні закономірності безпечної туристичної подорожі; формування поняття про базові екологічні критерії здоров'я, індивідуальні фізичні, психосоматичні особливості організму людини та їх залежність від факторів середовища.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні терміни, поняття, екологічні закони, принципи та правила екології здоров'я в туризмі;
- сучасні наукові погляди на екологію здоров'я взагалі та екологію здоров'я в туризмі зокрема;
- основи медичної географії;
- вплив абіотичних чинників на стан здоров'я людини;
- принципи впливу на людський організм фізичних полів землі;
- роль впливу континентальних екологічних особливостей на геохімію людського організму;
- шляхи надходження хімічних елементів-токсикантів в організм людини;
- основи особистої гігієни та гігієни житла людини;
- основні екологічні критерії здоров'я;
- принципи норм і режиму раціонального харчування;
- демографічні особливості туристичних країн;
- особливості гігієни і регламенту відпочинку людини;
- синергія факторів здорового відпочинку.

вміти:

- визначати гранично-допустимі навантаження на людський організм;
- визначати екологічну відповідність умов проживання під час туристичної подорожі;
- складати раціон і режим раціонального харчування;
- проводити науково-дослідницьку роботу процесів збереження та відновлення здоров'я людини;
- розробляти пропозиції щодо зниження негативного впливу різних факторів на здоров'я людини.
- проводити аналіз регіональних проблем екології здоров'я людини в туристичних подорожах;
- організовувати якісний відпочинок для підвищення рівня здоров'я людей ;
- визначати індекс людського розвитку;
- складати медико-географічні та демографічні карти;
- прогнозувати можливі зміни у характеристиках здоров'я людей під впливом динамічних змін зовнішнього середовища;

За результатами вивчення дисципліни студент має досягнути наступних програмних результатів навчання набути таких компетентностей:

- Програмні результати навчання:

ПР09. Організувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративноуправлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

ПР20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

- Компетентності:

Інтегральна:

Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

К03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

К04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

К09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

К14. Здатність працювати в команді та автономно.

Спеціальні компетентності :

К15. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

К16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

К20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

К23. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних формажорних обставинах

3. Програма навчальної дисципліни

Знаходиться на апробації, протокол №17 від 11.06.2020 р.

Змістовний модуль 1

Тема 1. Предмет, завдання дисципліни. Людина і Всесвіт. Концепція та стратегія екологічного безпечного сталого розвитку туристичних відносин в світі. Урядова Стратегія розвитку туризму та курортів в Україні. Екологічна безпека здоров'я туристів як невід'ємна складова розвитку туризму.

Тема 2. Середовище існування та різноманітні антропосистеми. Біокліматичні фактори середовища та їх вплив на антропогенез. Адаптивний тип як норма біологічної реакції на природні умови. Людина в середовищі: жаркого

клімату, півночі і крайньої півночі, високогір'я, екстремальних умовах. Особливості конституції терморегуляцій, стилю життя. Реакція мігрантів: “пустинна” хвороба, гірська хвороба, переохолодження тощо. Границі біологічної толерантності. Температурні границі під час виконання різних видів навантажень в активних видах туризму.

Тема 3. Вплив довкілля на організм людини в туристичній подорожі. Вплив кругообігу речовини і енергії в біосфері на людину. Фактори впливу на людський організм: абіотичні (космічні, геофізичні, хімічні, магнітне поле Землі тощо). Класифікація і нормування негативного впливу на організм людини під час мандрівок. Хвороби жаркого та холодного клімату. Небезпечні для подорожей регіони країни та планети.

Тема 4. Техногенні чинники тиску на організм людини під час туристичного відпочинку. Джерела, забруднювачі, що підлягають обліку і повній класифікації за їх канцерогенним і мутагенним впливом, радіаційне опромінення. Антропоєкологічне напруження і антропогенні хвороби у великих містах. Вплив шуму, вібрації, електромагнітних хвиль на людину під час туристичних подорожей. Негативні причини нервово-психологічного збудження людини в транспорті. Шляхи уникнення факторів техногенного впливу на здоров'я під час туристичної подорожі.

Тема 5. Біогенні чинники тиску на організм людини під час туристичного відпочинку. Хвороботворні організми, специфіка їх дії. Вплив вірусів, грибів і мікроорганізмів на організм людини в подорожі. Значення імунітету для занять активними видами туризму. Шляхи підтримання імунітету. Способи запобігання інфекційних захворювань під час туристичних подорожей.

Змістовний модуль 2

Тема 6. Гомеостаз та його значення. Людина як біологічна система. Гомеостатичний механізм. Специфічна роль макро- та мікроелементів для підтримання гомеостазу в екстремальних подорожах, в активних видах туризму. Закономірності адаптацій та акліматизації людини. Генотипова і фенотипова адаптації. Фази, рівні і компоненти адаптації. Токсикації людського організму, що можуть виникнути в туристичних подорожах, їх причини, наслідки, шляхи запобігання. Біологічна толерантність організму людини.

Тема 7. Методологія охорони здоров'я людини під час туристичного відпочинку. Філософські основи здоров'я. Біоритми людини, їх врахування під час занять активними видами туризму. Ендогенні і екзогенні фактори впливу на біоритми людини під час туристичної подорожі. Індекс людського розвитку країн світу та його вплив на якість туристичних послуг. Екологічне нормування, контрольні-гігієнічні норми. Правова охорона здоров'я та життя туриста. Туристичне страхування.

Тема 8. Критерії здоров'я людини в туристичній подорожі. Поняття індивідуальне здоров'я. Здоров'я як популяційна категорія: смертність, тривалість життя, захворюваність тощо. Екологічні критерії здоров'я: діагностика, інтоксикація, стрес, його позитивні та негативні наслідки. Фактори здорового способу життя і фізична культура, активність, загартованість, освіта. Фактори

ризик: СНІД, венеричні хвороби, наркоманія, таксокоманія, пияцтво, паління. Моніторинг стану здоров'я. Донозолічний і адаптивний стан. Зрив адаптації (дизадаптація) як порушення рівноваги в системі „людина – природа”. Зворотність адаптації.

Тема 9. Екологічні проблеми харчування людини в туристичній подорожі. Гігієна харчування в поході. Якість продукції в закладах харчування та її вплив на здоров'я мандрівника. Харчові отруєння як потенційне джерело небезпеки для людини під час подорожі (харчові продукти, неякісні алкогольні вироби, медичні препарати). Екологічні проблеми харчування, які можуть виникати в туристичному поході.

Тема 10. Харчові речовини, їх вміст та якість у продуктах харчування. Енергетичні затрати організму та джерело його поновлення. Норми і режим харчування. Харчування за різних ступеней фізичного навантаження в активних видах туризму, збалансоване харчування. Шкідливі речовини природного походження. Алергії, викликані продуктами харчування. Токсичні речовини в продуктах харчування і організмі людини. Залежність характеру їжі від середовища існування. Традиційне кухні народів світу та їх особливості. Нетрадиційне, дієтичне харчування, різноманіття дієт, їх вплив на здоров'я людини. Соціальні аспекти харчування під час мандрівки.

Тема 11. Медичні аспекти екології здоров'я в туризмі. Загальні поняття про першу допомогу. Перша допомога в разі різних видів травм, захворювань. Екологічна орієнтація медичного втручання. Превентивна діагностика захворювань під час подорожі. Профілактика захворювань під час туристичного відпочинку: здоровий спосіб життя, психологічний тренінг. Види лікування під час відпочинку на курортах: терапія, фітотерапія, ігловолокування, масаж, гіпноз, іонізуючі технології тощо.

Тема 12. Основи особистої гігієни людини та її житла під час мандрівки. Історія гігієни. Сутність довголіття. Гігієна тіла, одягу та взуття людини в поході. Регламент активності та відпочинку в екстремальних та активних видах туризму. Санітарно-гігієнічні вимоги до житла туриста. Мікроклімат житла та інші фізичні фактори середовища, їх вплив на організм. Еколого-медична характеристика приміщень. Природний газ і продукти його горіння. Тютюновий дим. Формальдегід від нових меблів. Естетичні фактори впливу на стан здоров'я мандрівника.

Змістовний модуль 3

Тема 13. Біологічна і соціальна природа людини в умовах дозвілля. Соціальні аспекти безпечного існування людини в умовах дозвілля. Екологічна ніша людини. Соціальний статус людини як умова збереження здоров'я. Вплив гармонізації відносин суспільства і природи на розвиток туристичної галузі.

Тема 14. Демографічні фактори впливу на міграційні процеси в світі. Динаміка чисельності населення, народів та рас та її вплив на міграційні процеси в світі. Демографічний стан народів світу. Збереження українського етносу як основна складова розвитку внутрішніх видів туризму. Фактори навколишнього

середовища в Україні, що впливають на розвиток зеленого туризму. Загальна культура нації та її вплив на здоров'я населення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Усього	Денна форма					Усього	Заочна форма				
		у тому числі						у тому числі				
1	2	л	пр.	лаб	інд	с.р.	8	л	пр	лаб	інд	с.р.
		3	4	5	6	7		9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1.												
Тема 1. Предмет, завдання дисципліни та її місце в системі наук	7	2	2			3						
Тема 2. Середовище існування та різноманітні антропосистеми	7	2	2			3						
Тема 3. Вплив довкілля на організм людини в туристичній подорожі	7	2	2			3						
Тема 4. Техногенні чинники тиску на організм людини під час туристичного відпочинку	7	2	2			3						
Тема 5. Біогенні чинники тиску на організм людини під час туристичного відпочинку	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 1	38	10	10			18						
Змістовний модуль 2												
Тема 6. Гомеостаз та його значення	7	2	2			3						
Тема 7. Методологія охорони здоров'я людини під час туристичного відпочинку.	10	2	2			6						
Тема 8. Критерії здоров'я людини в туристичній подорожі.	10	2	2			6						
Тема 9. Екологічні проблеми харчування людини в туристичній	10	2	2			6						

подорожі.												
Тема 10. Харчові речовини, їх вміст та якість у продуктах харчування	12	2	4			6						
Тема 11. Медичні аспекти екології здоров'я в туризмі	12	4	2			6						
Тема 12. Основи особистої гігієни людини та її житла під час мандрівки	7	2	2			3						
Разом за змістовим модулем 2	68	16	16			36						
Змістовний модуль 3												
Тема 13. Біологічна і соціальна природа людини в умовах дозвілля	7	2	2			3						
Тема 14. Демографічні фактори впливу на міграційні процеси в світі.	7	2	2			3						
Разом за змістовим модулем 3	14	4	4			6						
Усього годин	120	30	30			60						

5. Теми та план лекційних занять

№ п/п	Назва теми та план	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Предмет, завдання дисципліни</p> <p>1. Основні положення екології здоров'я в туризмі.</p> <p>2. Екологічна безпека здоров'я туристів як невід'ємна складова розвитку туризму.</p> <p>3. Урядова Стратегія розвитку туризму та курортів в Україні</p>	2
2	<p>Тема 2. Середовище існування та різноманітні антропосистеми</p> <p>1. Людина в середовищі: жаркого клімату, півночі і крайньої півночі, високогір'я, екстремальних умовах.</p> <p>2. Особливості конституції терморегуляцій.</p> <p>3. Реакція організму на міграцію: "пустинна" хвороба, гірська хвороба, переохолодження тощо.</p> <p>4. Границі біологічної толерантності. Температурні границі під час виконання різних видів навантажень в активних видах туризму.</p>	2
3	<p>Тема 3. Вплив довкілля на організм людини в туристичній подорожі</p> <p>1. Фактори впливу на людський організм: абіотичні (космічні, геофізичні, хімічні, магнітні)</p> <p>2. Класифікація і нормування негативного впливу на організм людини під час мандрівок.</p> <p>3. Небезпечні для подорожей регіони країни та планети</p>	2

4	<p>Тема 4. Техногенні чинники тиску на організм людини під час туристичного відпочинку</p> <p>1. Вплив шуму, вібрації, електромагнітних хвиль на людину під час туристичних подорожей.</p> <p>2. Негативні причини нервово-психологічного збудження людини в транспорті.</p> <p>3 Шляхи уникнення факторів техногенного впливу на здоров'я під час подорожі.</p>	2
5	<p>Тема 5. Біогенні чинники тиску на організм людини під час туристичного відпочинку</p> <p>1.Хвороботворні організми, специфіка їх дії.</p> <p>2. Вплив вірусів, грибів і мікроорганізмів на організм людини під час подорожі.</p> <p>3. Значення імунітету. Шляхи підтримання імунітету під час туристичного відпочинку.</p>	2
6	<p>Тема 6. Гомеостаз та його значення</p> <p>1. Гомеостатичний механізм.</p> <p>2. Закономірності адаптацій та акліматизації людини.</p> <p>3.Токсикації людського організму, що можуть виникнути в туристичних подорожах.</p> <p>4. Специфічна роль макро- та мікроелементів для підтримання гомеостазу в екстремальних подорожах, в активних видах туризму.</p>	2
7	<p>Тема 7. Методологія охорони здоров'я людини під час туристичного відпочинку.</p> <p>1. Філософські основи здоров'я.</p> <p>2. Біоритми людини, їх врахування під час занять активними видами туризму.</p> <p>3.Ендогенні і екзогенні фактори впливу на біоритми людини під час подорожі.</p>	2
8	<p>Тема 8. Критерії здоров'я людини в туристичній подорожі.</p> <p>1. Поняття індивідуальне здоров'я</p> <p>2.Екологічні критерії здоров'я: діагностика, інтоксикація, стрес, його позитивні та негативні наслідки.</p> <p>3. Фактори здорового способу життя і фізична культура, активність, загартованість, освіта.</p> <p>4.Моніторинг стану здоров'я.</p>	2
9	<p>Тема 9. Екологічні проблеми харчування людини в туристичній подорожі.</p> <p>1.Гігієна харчування в подорожі.</p> <p>2.Якість продукції в закладах харчування та її вплив на здоров'я мандрівника.</p> <p>3. Харчові отруєння як потенційне джерело небезпеки для людини (харчові продукти, неякісні алкогольні вироби, медичні препарати).</p> <p>4. Екологічні проблеми харчування, які можуть виникати в туристичному поході.</p>	2
10	<p>Тема 10. Харчові речовини, їх вміст та якість у продуктах харчування</p> <p>1.Енергетичні затрати організму та джерело його поновлення.</p> <p>2. Норми і режим харчування в активних та пасивних видах туризму..</p> <p>3.Харчування за різних ступеней фізичного навантаження, фізіологічних потреб, збалансоване харчування.</p> <p>4. Залежність характеру їжі від середовища існування.</p> <p>5.Традиційне (кухні) та нетрадиційне (дієти) харчування.</p> <p>6.Соціальні аспекти харчування.</p>	2
11	<p>Тема 11. Медичні аспекти екології здоров'я в туризмі</p> <p>1.Загальні поняття про першу допомогу.</p>	4

	<p>2. Перша допомога в разі різних видів травм, захворювань.</p> <p>3.Превентивна діагностика захворювань під час подорожі.</p> <p>4. Профілактика захворювань під час туристичного відпочинку: здоровий спосіб життя, психологічний тренінг.</p> <p>5. Види лікування під час відпочинку на курортах: терапія, фітотерапія, ігловолокування, масаж, гіпноз, іонізуючі технології.</p>	
12	<p>Тема 12. Основи особистої гігієни людини та її житла під час мандрівки</p> <p>1. Гігієна тіла, одягу та взуття людини в поході.</p> <p>2. Регламент активності та відпочинку в екстремальних та активних видах туризму.</p> <p>3. Мікроклімат житла та інші фізичні фактори середовища, їх вплив на організм. Санітарно-гігієнічні вимоги до житла туриста.</p>	2
13	<p>Тема 13. Біологічна і соціальна природа людини в умовах дозвілля</p> <p>1.Соціальні аспекти безпечного існування людини в умовах дозвілля.</p> <p>2.Екологічна ніша людини.</p> <p>3. Вплив гармонізації відносин суспільства і природи на розвиток туристичної галузі.</p>	2
14	<p>Тема 14. Демографічні фактори впливу на міграційні процеси в світі.</p> <p>1. Динаміка чисельності населення, народів та рас та її вплив на міграційні процеси. Демографічний стан народів світу.</p> <p>2. Збереження українського етносу як основна складова розвитку внутрішніх видів туризму.</p> <p>3. Фактори навколишнього середовища в Україні, що впливають на розвиток зеленого туризму</p>	2
	Разом	30

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Складання карт техногенно-небезпечних регіонів для подорожей	2
2	Побудова аналітичних карт стану здоров'я населення окремого регіону.	2
3	Колоквіум на тему: «Екологічна характеристика регіонів України, придатних для розвитку туристичної галузі».	2
4	Санітарно-гігієнічне оцінювання приміщення, готельного номеру.	2
5	Ознайомлення з санітарно-гігієнічним радіаційним регламентом.	2
6	Санітарно-гігієнічний контроль за фізичним станом у колективних закладах та оцінювання рівня його ефективності	2
7	Оцінка стану екологічного маркування в торговельних підприємствах. Виявлення екологічно небезпечних речовин в харчових продуктах.	2
8	Визначення якості продуктів харчування.	2
9	Визначення критеріїв безпечності питної води. Вивчення захворювань, пов'язаних з харчуванням та неякісною питною водою	2
10	Оцінювання дієтичних та лікувальних властивостей продуктів харчування. Складання раціону і режиму раціонального харчування.	2
11	Визначення біоритмічного типу людини. Вивчення функціонального стану систем людини.	2
12	Визначення показників здоров'я людини за антропометричними даними	2
13	Розрахунок індексу людського розвитку	2
14	Проведення психофізіологічної оцінки активності людини.	2
15	Статистична оцінка лікувально-профілактичної роботи курортів України	2
	Разом	30

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин Д.ф.
1	Науково обґрунтовані значення граничнодопустимих техногенних навантажень на людський організм під час занять активними видами туризму.	3
2	Ступені біологічної агресивності забруднювачів довкілля.	3
3	Основні джерела радіоактивного забруднення навколишнього середовища.	3
4	Канцерогенні фактори впливу на людину під час мандрівки.	3
5	Еколого-демографічний стан людства та України.	3
6	Антропогенні чинники тиску на організм людини в подорожі.	3
7	Прогноз змін у характеристиках здоров'я людей під впливом динамічних змін зовнішнього середовища.	3
8	Фактори, що підвищують рівень резистентності організму до захворювань.	3
9	Багатокритеріальний моніторинг умов середовища, які впливають на стан здоров'я українців.	3
10	Особиста гігієна людини та її житла як спосіб уникнути деяких інфекційних та паразитарних захворювань.	3
11	Паразитарні захворювання теплих країн, їх причини і наслідки.	3
12	Характеристика основних груп лікувальних дієт в курортній справі.	3
13	Екологічні проблеми харчування людини в туристичній подорожі.	3
14	Дієтичні та лікувальні властивості продуктів харчування. Харчування і довголіття.	3
15	Відбір проб харчових продуктів з прилавків маркету та ринку за місцем проживання та визначення в них вмісту нітратів за допомогою нітратом еру.	3
16	Алергічні захворювання органів дихання та їх профілактика.	3
17	Профілактика основних груп захворювань під час подорожей та занять активними видами туризму..	3
18	Законодавчі акти щодо охорони здоров'я людини у зв'язку із туристичною діяльністю.	3
19	Особливо небезпечні захворювання, що можуть виникнути під час занять гірським туризмом, альпінізмом, дайвінгом, вело-туризмом.	3
20	Вплив атмосферного тиску на стан здоров'я людини в гірських подорожах.	3
	Разом	60

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. *Словесні*: розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, робота з книгою.

1.2. *Наочні*: демонстрація, ілюстрація, спостереження.

1.3. *Практичні*: експеримент, практична робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. Аналітичний.

2.2. Методи синтезу.

2.3. Індуктивний метод.

2.4. Дедуктивний метод.

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

- 3.1. Проблемний.
- 3.2. Частково-пошуковий (евристичний).
- 3.3. Дослідницький.
- 3.4. Репродуктивний.
- 3.5. Пояснювально-демонстративний

4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, самооцінка знань, конкурси, тренінги, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання – використання мультимедійних технологій, інтерактивної дошки, діалогове навчання.

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС.
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація).
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
 - рівень знань, продемонстрований на практичних заняттях;
 - активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
 - результати виконання та захисту практичних робіт;
 - експрес-контроль під час аудиторних занять;
 - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
 - результати тестування;
 - написання рефератів, есе, звітів;
 - письмові завдання при проведенні контрольних робіт.
4. Пряме врахування у підсумковій оцінці виконання студентом певного індивідуального завдання:
 - навчально-практичне дослідження із презентацією результатів.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													С Р С	Разом модулі та СРС	Ате ста ція	Ітог ови й тест - екза мен	Су ма
Змістовий модуль 1 _12_ балів				Змістовий модуль 2 – _14_ балів				Змістовий модуль 3 – _14_ балів									
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	15	40+15	15	30	100
3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	3	3	2					

T1, T2 ... Tn – теми змістових модулів.

Розподіл балів системи ЄКТС за результатами навчання і семестровій (підсумковій) атестації у формі екзамену:

на денній формі навчання

до 40 балів – за результатами модульного контролю протягом семестру;

до 15 балів – за результатами проміжної атестації;

до 15 балів – за виконання самостійної роботи;

до 30 балів – за результатами семестрової (підсумкової) атестації;

на заочній формі навчання

до 40 балів – за результатами модульного контролю протягом семестру;

до 30 балів – за виконання самостійної роботи;

до 30 балів – за результатами семестрової (підсумкової) атестації.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Вембер В.В. Методичні вказівки до проведення практичних (семінарських) занять та до виконання самостійної роботи з курсу «Екологія людини» для студентів напряму підготовки “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування” – 2012. – 94 с.
2. Губарева, Л.И. Экология человека: Практикум для вузов / Л.И. Губарева, О.М. Мизирева, Т.М. Чурилова. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003.

3. Климова Е.В. Осипова Г.Е. Экология человека. Практические занятия. – Новосибирск, 2009. – 101 с.
4. Сергета І.В., Бойчук Б.Р., Латанюк С.О. Загальна гігієна. Методичні вказівки для практичних робіт. – Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. – 133 с.
5. Тихонова О.М. Екологія людини. Навчальний посібник (РНП, конспект лекцій, завдання для ЛПЗ та самостійної роботи) для студентів 3 курсу факультету агротехнологій та природокористування, напряму підготовки: 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», денної та заочної форм навчання – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2015. – 197 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Про туризм. Закон України: від 18.11.2003, № 1282-IV/ Розділ III, ст.13. «Про безпеку в туризмі».
2. Бойчук Ю.Д. Екологічні проблеми харчування людини. – Черкаси, 2002. – 120 с.
3. Даценко І.І. Гігієна і екологія людини. – Львів: Афіша, 2000. – 248 с.
4. Залеський І.І., Клименко М.О. Екологія людини. – К.: Академія, 2005. – 288 с.
5. Крисаченко В.С. Людина і біосфера: основи екологічної антропології. – К.: Заповіт, 1999. – 688 с.
6. Микитюк О.М. Екологія людини. – Харків: ОВС, 2000. – 163 с.
7. Некос А.Н., Багрова Л.О., Клименко М.О. Екологія людини: Підручник. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. – 336 с.
8. Прохоров, Б.Б. Экология человека: учебник для вузов / Б.Б. Прохоров. - М., 2003.

Допоміжна

1. Гігієна праці /За ред. проф. А.М. Шевченка. –2-ге вид., перероб і допов. – К.: Іпоротекс, 2000. – 605 с.
2. Гайченко В.А., Коваль Г.М. Основи безпеки життєдіяльності людини. – К.: МАУП, 2002. – 232 с.
3. Губарець В.В., Падалка І.А. Світ, який не повинен загинути. Людина і довкілля: сучасний аспект. -К.: Техніка, 2009. -320 с. (20.1 Г-93)
4. Коляденко Г. І. Анатомія людини. – К.: Либідь, 2001. – 382 с.
5. Мицкан Б. Здоровий спосіб життя в контексті ноосферного мислення. // Актуальні проблеми розвитку руху «Спорт для всіх» у контексті європейської інтеграції України: матеріали між нар. наук-практ. конф. Тернопіль, 24-25 червня 2004р. – Тернопіль, 2004. – с. 4-7.

6. Нагорна А. Стан здоров'я населення України // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2004.-№2 (343).
7. Набухотний Т.К., Пономаренко В.М., Шатило В.Й. Медичні аспекти впливу малих доз радіації на організм дітей. – Житомир, 2006. – 115 с.
8. Діана Кубай. Екологічні аспекти сучасного розвитку туризму. /Вісник Львівського університету. Серія: міжнародні відносини. 2008. – Вип. 24., С. 142-146.
9. Шалько Ю.Л. Здоров'є туриста. – М.: фізкультура и спорт, 1987. – 144 с.
10. Литовченко Г.О., Буланов О.М., Рябов В.В. Екологічне виховання та формування здорового способу життя засобами туризму. / Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту. – 2005. - №20. – С.42 – 50.

16. Інформаційні ресурси

1. https://tourlib.net/zakon/pro_turyzm.htm - [Ghj_nehbpv/](http://ghj.nehbpv/) Про туризм. Закон України
2. <http://globalnauka.com/download/EL.pdf> - підручник з екології людини
3. <https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2013-04-23/nekos.pdf> - підручник з екології людини
4. <https://ru.calameo.com/books/004961652db334514290e> - практикум з екології людини
5. http://ellib.org.ua/books/ecol/ecol_lud/index.html - курс лекцій з екології людини